

Изх. № 174
10.01.2025 г.

221,
ВСС-866610-01-2025
ДО
СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ОТГОВОРИ

от

Златина Личева - Денева, кандидат за административен ръководител – председател на РС –Горна Оряховица, във връзка с поставени въпроси от Български институт за правни инициативи, на основание чл. 50 ал. 1 от Наредбата за конкурсите за магистрати и избор на административни ръководители в органите на съдебната власт във връзка с чл.194а ал. 6 от Закон за съдебната власт

**УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВИСШ
СЪДЕБЕН СЪВЕТ,**

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ГЯУРОВА – ВЕГЕРТСЕДЕР,

Във връзка с поставените ми въпроси, в процедура по избор на административен ръководител – председател на РС –Горна Оряховица, приемам отговорите ми както следва:

1. По поставените ми общи въпроси:

Въпрос № 1 – Дали да бъде осъществявана реформа в съдебната власт и в какво да се изразява тя е въпрос, който следва да има своето разрешение на ниво политика, след като се извърши анализ от самата съдебна власт на първо място и едва след това се потърси разрешение на въпросите дали се налага и са необходими някакви промени и за обществото. За да се осъществи реформа е необходимо да се потърси и даде отговор на въпроса дали последиците от нея ще внесат ползи и за кого, както и дали щетите от една бъдеща реформа няма да са по-големи от ползите, най-вече за обществото и в частност за потребителите на самата съдебна система.

Въпрос № 2 – От страна на Висшия съдебен съвет своевременно бяха изпълнени изискванията за избор на членове от професионалната квота. Нов състав на ВСС не се формира поради липса на избрани членове на кадровия орган от страна на Народното събрание.

Отговорът на Вашия въпрос се съдържа в Определение № 17 от 19 декември 2024 г. На Конституционния съд на Република България, с което е отклонено искането на 56 народни представители от 51-вото Народно събрание за задължително тълкуване на §23, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 2023 г.; ПРЗ на ЗИД на Конституцията) и на чл. 129, ал. 2 от Конституцията „в светлината“ на разпоредбите на чл. 4, чл. 5, ал. 1 и 2, чл. 8 и чл. 117, ал. 2 от Конституцията, както и за произнасяне относно съответствието на чл. 30, ал. 2, т. 6 от Закона за съдебната власт (обн. ДВ, бр. 64 от 2007 г., посл. изм. обн. ДВ, бр. 67 от 2024 г.; ЗСВ) с чл. 6, ал. 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (ратифицирана със закон, обн. ДВ, бр. 66 от 1992 г. и бр. 80 от 1992 г., в сила за България от 07.09.1992 г.; КЗПЧОС). С този акт беше отклонено искането за задължително тълкуване по т. 3 като недопустимо относно следния въпрос: Допустимо ли е упражняването на основни конституционни функции по чл. 129, ал. 2 от Конституцията на Република България от ВСС при изтекъл мандат и непопълване на неговия състав от 1/5 от членовете, които се избират от органите на съдебната власт, в светлината на задълженията за участие в изграждането и развитието на Европейския съюз по чл. 4, ал. 3 КРБ? С акта си Конституционният съд на Република България имаше възможност да се произнесе, че и към настоящия момент Народното събрание не е формирало политическа воля за избор на членове на ВСС съобразно предписанията на Конституцията на Република България. В същия акт се казва: „Единственото, което Съдът може, е в рамките на тълкувателното си правомощие по чл. 149, ал. 1 т. 1 от Конституцията да даде приоритетна защита на една от двете висши ценности – мандатността и непрекъснатостта, за да бъде гарантирано осъществяването на дейността на уредените в Конституцията държавни органи (Определение №7/2023 г. по к.д. №9/2023 г.).

Въпрос № 3 – Постигането на равномерна натовареност между отделните магистрати, работещи в един орган на съдебната власт е въпрос, който следва да се разреши от административния ръководител с активното участие на останалите съдии, формиращи общото събрание на органа, където правораздават. Задължение на административния ръководител е да използва източници, въз основа на които да следи за неравномерна натовареност между отделните съдии. Такива биха могли да бъдат ежемесечни справки за неизготвени съдебни актове и ненаписани дела, данни от ЕИСС – модул

натовареност/доколкото въвежданите данни за натовареността от всеки съдия са коректни/, висиящността на всеки съдебен състав, продължително разглеждане на дела повече от една година; статистически форми. След внимателен анализ на причините, довели до по-високата натовареност на конкретния съдия, които може да са обективни /струпване на дела с множество страни и усложнения в хода на производството; случайно разпределение на дела със специфичен предмет, обуславящ забавяне на производството; ползване на отпуск поради временна нетрудоспособност/ или субективни /момент на лична, или професионална криза при съдията/, административният ръководител следва да проведе разговор със съответния съдия, за да е сигурен кои фактори са довели до по-високата натовареност и след обсъждане с общото събрание, е възможно за известно време магистратът да работи с намален процент по всички групи дела, или да бъде изключен от разпределение по отделни групи дела.

При висока натовареност на магистратите разглеждащи определен вид дела - граждански или наказателни, след обсъждане на общо събрание, следва да се вземе решение или:1. Магистрат да премине от едното отделение в друго и да смени материята, по която преимуществено работи; или.2. Определени групи дела да бъдат разпределяни измежду съдиите от двете отделения. Тази възможност обаче създава риск от непълноценно произнасяне по материя, по която магистратите не работят преимуществено, тъй като огромния обем дела не предоставя възможност за детайлна подготовка, включително и запознаване с относимата съдебна практика.

При незапълнен щат и висока натовареност в органа решенията се вземат на ниво Съдийска колегия на ВСС, посредством обявяване и бързо приключване на конкурсите за повишаване, преместване и първоначално назначаване. Необходимо е да се вземат мерки относно своевременното приключване на атестациите на магистратите в законоустановения срок и своевременното приключване на конкурсните процедури.

Районите на някои от съдилищата са силно обезлюдени, населените места, където е разкрит районен съд са отдалечени от областния град и съответно непривлекателни като работно място. Често за такива съдилища няма кандидати за магистрати, или натовареността в органа е прекалено ниска. Обичайно в такива районни съдилища работят по един или двама магистрати, което е натоварващо и за самите тях. Считаю, че би могло и е възможно малките съдилища с ниска натовареност, или с щат от един или двама съдии, териториално да бъдат приобщени към по-голям и съответно по-натоварен районен съд, като делата се разпределят между всички съдии. По този начин е възможно натовареността между двата органа да бъде изравнена.

Въпрос № 4 – Да, считаю, че ако критериите за определяне на възнагражденията на магистратите във всички нива в системата бъдат уредени и

нормативно, това би дало в значителна степен предвидимост и спокойствие относно бъдещия им размер. Не считам, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна, доколкото в по-висшия по степен съд тежестта на разглежданите дела като конкретни казуси и усложнения е по-висока. Натоварването като отговорност и обем /фактическа и правна страна/ е много по-голямо.

Въпрос № 5 –Процедурата по медиация в рамките на висящ съдебен процес е общополезна и би била резултатна особено за конкретно предвидени правни спорове, когато поради личностните особености на страните по делото, не е възможно преди започване на съдебния процес правния спор да бъде разрешен доброволно. Това развитие на процеса, част от което е и процедурата по медиация в повечето, да не кажа в почти всички случаи, е най-бързото и съответно търсеното от страните безболезнено разрешаване на спора. Такива са всички случаи посочени в чл.140а ал. 1 т. 1-4 /обявен за противоконституционен от КС на РБ - бр. 57 от 2024 г./. Тези видове съдебни спорове натоварват значително и изтощават съдебните състави, които ги разглеждат и в значителна част от случаите съдебните производства продължават по-дълго във времето, което отнема от ресурса на съответния съдия.

Въпрос № 6 - Съдийското самоуправление е необходимо, доколкото то може да бъде коректив на еднолично взети решения от една страна, които не са в интерес на колектива и всички останали лица, които имат съприкосновение с органа на съдебна власт. От друга – общото събрание би могло да подпомогне административния ръководител при вземането на управленски решения във връзка с работните процеси, организацията на работа, както на съдебните служители, така и на магистратите.

В Районен съд – Горна Оряховица Общото събрание на съдиите има активна роля при обсъждане на въпроси касаещи организацията на работа в съда, преди да бъдат взети управленски решения. Поставям на обсъждане всеки въпрос, изслушвам всяка позиция, която се излага. Във всички случаи становището на мнозинството от изказаните становища по определен въпрос е имало значение при вземане на окончателното решение. Колегите подхождат и са подхождали отговорно, като не се е случвало да бъдат излагани деструктивни становища, които да са обусловили и решението на мнозинството. Създали сме добро взаимодействие при възникване на необходимост от обсъждане на противоречива съдебна практика и съответно вземане на решение за изоставяне на изолирани становища, или различен процесуален подход. Осигурена е възможност на всеки съдия да инициира свикване на неформална среща, на

която да бъдат обсъдени въпроси във връзка с работните процеси и съдебната практика на съда.

От влизане в сила на измененията в ЗСВ през 2016 г. до настоящия момент, не ми е известно и не съм установила като съдия, или административен ръководител, да са налице дефицити в разпоредбите на чл. 79 ЗСВ, касаещи допълване във връзка с разширяване на правомощията на общото събрание на съдиите.

Въпрос № 7 – Не считам, че разликите са съществени, доколкото и в двата кодекса са залегнали принципите за независимост, безпристрастност, справедливост, почтеност, благоприличие, вежливост, толерантност, компетентност, квалифицираност и конфиденциалност. Изключение прави принципа на прозрачност, предвиден в Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи, но пък в чл. 5 ал. 2 ЗСВ е предвидено задължение за органите на съдебната власт да осигуряват откритост, достъпност и прозрачност на действията си по реда на ЗСВ и на процесуалните закони. Под друга форма този принцип е развит в т. 3.4 от Кодекс за етично поведение на българските съдии.

Правилата за поведение, произтичащи от принципа за лоялност относно прокурорите и следователите са намерили своето разрешение в т.6.

Въпрос № 8 – Становището ми се припокрива с изложеното по въпрос № 2. При очакванията, които има обществото към съдебната система и необходимостта от разрешаване на хиляди спорове ежедневно, е недопустимо тя да изпадне в кадрови колапс поради бездействието на една от властите в държавата.

По поставените ми въпроси във връзка с изготвената от мен концепция за стратегическо управление на Районен съд – Горна Оряховица:

Въпрос № 9 – Съдебната палата е оборудвана с техника и софтуер, посредством които е възможно заснемане на съдебно заседание /всички заседания с малки изключения са публични/ и прякото му излъчване в профила на Районен съд- Горна Оряховица във Facebook. При заснемането камерата ще бъде насочена по такъв начин, че фокусът да е върху съдебния състав и съдебния секретар, както и върху извършваните процесуални действия без акцент /лицев/ спрямо останалите участници в процеса. Обществеността в голямата си част не е запозната със случващото се в съдебната зала, като считам, че това е добра възможност да бъде „открехната завесата“. Образът на съда и съдебните заседатели за по-голяма част от хората в Република България е изграден от филмовите продукции на Холивуд и на практика те нямат никаква

представа как протича съдебния процес, каква дейност извършват съдията и съдебните заседатели, както и какъв е края и резултата от един съдебен процес.

Въпрос № 10 – Непрекъснато насърчаваме използването на ЕПЕП, тъй като порталът е изключително полезен и удобен за използване както от страна на адвокатите, така и на гражданите. Съобразно чл. 26 ал. 1 от Наредба № 6 за извършване на процесуални действия и удостоверителни изявления в електронна форма на Пленум на ВСС подаването на електронни документи, свързани с извършването на процесуални действия и удостоверителни изявления в електронна форма, се осъществява чрез ЕПЕП, което на практика означава, че когато страна, или участник в процеса вземе решение да подаде документ в електронна форма, това следва да се извърши само през портала. Това е така, тъй като единствено чрез ЕПЕП, на основание чл. 28 ал. 1 от Наредба № 6, може да се извърши проверка дали изявлението е направено от името на титуляра и такава относно валидността на удостоверението за квалифициран електронен подпис, или квалифициран електронен печат. Тъй като ЕПЕП е свързан с ЕИСС, това значително улеснява работата на натоварените съдебни служители и ускорява съдебно производство, най-вече във връзка с призоваването и връчването на книжа.

Интерес има все повече, включително и с помощ от наша страна, от колеги адвокати по всички видове дела. Съпротивата е свързана с предубеденост и притеснение относно възможността за връчване на призовки и книжа и по-специално това, че те трябва да бъдат получени в рамките на една седмица и получаването им не може да бъде отложено, както се получава с призовките на хартия/съобразно изискванията на ГПК/. ЕПЕП обаче предоставя цялата хронология на делото с всички съдебни актове и всички извършени процесуални действия, което може да бъде видяно от страна, или адвокат с предоставен електронен достъп. На практика цялото електронно досие на делото е видимо за страната, което е изключително предимство, пестене на време и средства. Достъпна е и мобилна версия на ЕПЕП, като в този случай електронното досие може да бъде проверявано от всяка точка с достъп до интернет и чрез мобилно устройство. За популяризиране използването на ЕПЕП в Районен съд – Горна Оряховица организирах две презентации, на които заедно със системния администратор представихме възможностите за използване на портала. Присъстваха колеги адвокати и юрисконсулти.

Законодателството към момента е създадено така, че е неизбежно пълноценното използване на ЕПЕП. Ползвателите обаче не са обучени относно възможностите му, което до голяма степен забавя приложението на електронното правосъдие. Необходимо е да бъде и своевременно надграждан портала, предвид отправяните запитвания до нас във връзка с установените пропуски и проблемите, които възникват при работа с него.

Въпрос № 11 – Провеждаме обучения по образователната програма на деца от пети до единадесети клас във връзка с проблемите на домашното насилие, в които разясняваме същността на явлениято, правата на лицата и възможностите за защита най-общо казано.

Съдът следва да бъде проактивен по темата във връзка с домашното насилие. Това, което ние можем да направим като институция е да провеждаме обучения, посредством които изразяваме позицията си на нетолерантност по тази тема и активно разясняваме възможностите за защита.

Съдът като институция има възможност да популяризира възможностите, които предоставят неправителствени организации във връзка с оказване на помощ и подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие и в риск чрез информационни табла в сградата на съдебната палата, на официалната си електронна страница и на Facebook профила си. Във връзка с пряката си правораздавателна дейност по този вид дела, магистратите следва да се запознаят със специализираните програми за преодоляване на агресията и справяне с гнева от страна на извършителя, което би помогнало като превенция относно недопускане за в бъдеще на подобни агресивни прояви; Да се запознаят и активно да насочват пострадалите лица към специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа или програми за възстановяване; Да се запознаят и активно да насочват пострадалите деца към специализирани услуги за защита, помощ и подкрепа на деца, жертви или свидетели на насилие. Магистратите вземат участие и в координационен механизъм по превенция и защита от домашното насилие.

С уважение :

/Златина Личева-Денева/

